

здійснення публічного контролю щодо дотримання засад гендерної рівності у процесі кадрового забезпечення структур публічного управління на усіх рівнях;

– здійснення комплексних наукових та практично-експертних досліджень з питань забезпечення гендерної рівності;

– використання механізмів соціального партнерства, а також публічно-громадського управління і міжнародного співробітництва для забезпечення гендерної рівності;

– упровадження гендерного підходу як до формування бюджетів різного рівня, так і до розробки програм соціально-економічного розвитку;

– позиціонування цілей гендерного підходу у засобах масової інформації та їх артикуляція в освітніх програмах і просвітницьких проектах [5, с. 41].

Таким чином, нами було встановлено, що попри ухвалення низки нормативно-правових актів, які забезпечують гендерну рівність жінок та чоловіків, а також недискримінацію населення, інститут забезпечення механізму гендерної рівності працює не у повному обсязі. Було досліджено особливості механізму забезпечення гендерної рівності та запропоновано основні його елементи. Нами сформульовано таке визначення поняття «механізм забезпечення гендерної рівності»: сукупність процесів, які здійснюються з боку органів державної влади, направлених на встановлення проблемних питань, що стосуються гендерної рівності жінок та чоловіків з метою їх усунення.

1. Білодід І. К. Словник української мови : в 11 т. Київ : Наук. думка, 1973. Т. 4 : І–М. 840 с.

2. Гендер. *Wikipedia*. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/8C>.

3. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика : монографія. Київ : «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с.

4. Драгомерецька Д., Ковбас І. В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав людини. *Збірник матеріалів IV Міжнародного правничого форуму «Права людини та публічне врядування»* (м. Чернівці, 21 трав. 2021 р.). Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2021. С. 150–153.

5. Сиченко В. В. Механізм упровадження засад гендерного інтегрування в публічному управлінні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. № 32. С. 39–45.

УДК 343.226/541+364.63

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/359-360

Наталя ГРОМ

аспірант відділу організації
освітньо-наукової підготовки

Катерина ЧИШКО

провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
з проблем наукового забезпечення
правоохоронної діяльності
та якості підготовки кадрів
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДИНАМІКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ

Домашнє насильство є одним із таких явищ, яке має тенденцію до розвитку, але стає менш помітним в надзвичайних умовах. Повномасштабне вторгнення в Україну, що відбулось наприкінці лютого 2022 року, не скасувало домашнє насильство, а, навпаки, загострило ситуацію. Традиційно домашнє насильство зачіпає вразливі групи населення, які, поміж іншого, обтяжені вирішенням інших проблем, що виникли через збройний конфлікт в державі. Постраждали можуть знецінювати свою особисту проблему, зміщуючи її на другий план, з погляду на те, що в державі є більш глобальні проблеми. Також в умовах воєнного стану в людини, що потерпає від домашнього насильства, можуть виходити на перший план

водночас і інші нагальні проблеми: евакуація з прифронтових зон, власна безпека та безпека її дітей, пошуки нового житла, роботи тощо. Знову ж таки, усі це є чинниками фінансово-економічних труднощів, що супроводжують сім'ї та в якийсь момент стають поштовхом до вчинення домашнього насильства партнерами щодо одне одного.

В особливо критичному становищі перебувають родини, що мешкають недалеко від прифронтових зон або територій, на яких нещодавно відбувалися воєнні дії, так званих сірих зон, де внаслідок військових дій зруйноване місце роботи одного з членів сім'ї. Такі родини залишаються наодинці зі своїми проблемами, незважаючи на усі зусилля держави надати помірну допомогу. На більшості таких територій правоохоронні органи працюють, але не так оперативно, оскільки переважно забезпечують громадський порядок та виконують інші першочергові завдання, соціальні служби на таких територіях не функціонують.

Якщо про жінок-потерпілих наразі уже говорити прийнято, то тема потерпілих чоловіків в українському суспільстві суворо табуїрована. Чоловіки думають, що самі впораються з ситуацією, що скаржитися на дружину соромно та не прийнято. Переконатись в дійсності даного ствердження можна за допомогою звіту сектора протидії домашньому насильству Вінницького районного управління поліції Головного управління Національної поліції у Вінницькій області. За дев'ять місяців 2023 р. від неправомірних дій кривдників постраждало 840 осіб, з них – 653 жінки, 66 дітей та 121 чоловік. Звісно, найбільше потерпають від домашнього насильства жінки, але уявити ще 10 років тому таку цифру щодо потерпілих чоловіків було неможливо.

Також особливо вразливою категорією є внутрішньо переміщені особи. Такі родини зазнали випробувань від збереження життя до втрати домівки та основного звичного способу доходу. Все це призводить до емоційної напруги та негараздів у сім'ї, які переростають у конфлікти і згодом у насилля.

Серед факторів, що сприяють збільшенню домашнього насильства під час війни, Н. Мілорадова та В. Доценко виділяють: «страх, невпевненість, відчуття безпорадності та розгубленості; соціально-економічна нестабільність та втрата роботи; вимушене переселення та втрата безпечного оточення й усталеного міжособистісного простору; порушення сімейної динаміки та стосунків; підвищене вживання алкоголю та наркотиків; легкий доступ до різних видів зброї; виникнення посттравматичного стресового синдрому тощо» [1, с. 196].

Т. Павленко зауважує, що можуть існувати випадки, коли потерпіла особа вперше саме під час війни зіштовхується з домашнім насильством. Наприклад, майбутній кривдник пішов до лав Сил територіальної оборони Збройних Сил України, отримав зброю і тепер вчиняє домашнє насильство стосовно своїх членів родини. Також такі дії може вчинити особа, яка повернулася з фронту. Зазвичай потерпілі шкодують кривдника та виправдовують його поведінку участю у бойових діях. Крім того, можливі ситуації, коли люди похилого віку дали прихисток рідним, що постраждали від війни, натомість через дії останніх страждають від насильства [2, с. 87].

Подвійний вплив війни відчувають на собі й діти. Не усі батьки можуть та вміють опанувати свої страхи та негативні емоції і зривають свою агресію на них.

Домашнє насильство є одним із найаморальніших явищ, яке під час війни лише загострюється, при цьому залишаючись невидимим. На жаль, проблема не зникне сама собою навіть після перемоги України. Соціальне та економічне напруження зросло. Багато родин змушені переміщуватися в більш безпечні регіони й у пошуках житла опиняються в обмеженому просторі, деякі родини втратили житло та роботу. А це – один із каталізаторів збільшення випадків домашнього насильства. Однак попри війну, органи та установи повинні докласти максимальних зусиль, аби факти домашнього насильства не замовчувалися, а постраждалі були видимі, зверталися за допомогою та отримували належний захист своїх прав.

1. Мілорадова Н. Е., Доценко В. В. Особливості прояву домашнього насильства під час війни. *Габітус*. 2023. Вип. 47. С. 194–199.

2. Павленко Т. А. Домашнє насильство в умовах війни: причини та нові виклики сьогодення. *Правові виклики сучасності : матеріали круглого столу* (м. Харків, 20 груд. 2022 р.). Харків : Державний біотехнологічний університет, 2022. С. 86–89.